

prvé stolice rozhodnouti o otázkách, jež pokládá a uvádí jako otázky předurčující pro rozhodnutí sporu a to, zda byl Rudolf B. povinen pojištěním a zda je po právu nárok na důchod (vychovávací příspěvky) a v jaké výši. Není překážky, by soud nerozhodl o právním poměru, o němž by rozhodnouti nesměl, kdyby se jeho určení bylo domáháno žalobou, přichází-li tento právní poměr v úvahu toliko jako otázka předurčující pro jeho rozhodnutí, aniž by o něm nejednal tak, jako o ostatních předpokladech rozsudku, a aby nerozhodl o tom, zda tu jest určitý právní poměr, či nikoli. K rozhodnutí takových otázek předurčujících pro rozsudek, kterýž se vydá o jiném nároku, jest soud povolán bez ohledu na vymezenou jeho příslušnost (srov. výklad min. sprav. vídeňsk. k §u 190 c. ř. s.). Nejsou tomu na závalu předpisy §§ 66 (1) čís. 3, 75, 76 zák. z 5. února 1920, čís. 89 sb. z. a n., pokud se týče zák. ze 16. prosince 1906, čís. 1 ř. zák. z roku 1907 a čl. 15 nař. vlády z 30. prosince 1920, čís. 693 sb. z. a n. (prováděcí nařízení k zák. z 5. února 1920, čís. 89 sb. z. a n.), neboť ustanoveními, jimiž vysloveno, že musí býti vyhrazeno rozhodčímu soudu Všeobecného pensijního ústavu rozhodování sporů o nárocích plynoucích z povinného pojištění a o jejich výši a jimiž přikázány byly spory mezi Všeobecným pensijním ústavem a likvidujícím náhradním ústavem k rozhodnutí ministerstvu sociální péče (§ 77 odst. 2 cit. zák.), nebylo ničeho změněno na ustanoveních o řízení soudním. Nemůže se právem dovolávati stěžovatel ani mezistátní úmluvy z 18. června 1924, čís. 60 sb. z. a n. z roku 1926, poněvadž touto úmluvou (čl. 45) bylo toliko stanoveno, že zvláštní úmluvou budou upraveny v samostatném clearingu vzájemné pohledávky z vyúčtování nositelů pensijního pojištění, úmluva ta tedy práv pojištěnců vůbec se nedotýká. Nebylo důvodu, by první soud sám nerozhodl o uvedených předurčujících otázkách a nevešel v jednání o věci samé a v řešení námitek žalované strany.

Čís. 6518.

Pozemková reforma.

Patronátní břemena jsou břemeny věcnými. Břemena ta nepřecházejí na přídělce, nýbrž odkázána jsou jediné a výlučně na úhradu z přejímací ceny.

(Rozh. ze dne 30. listopadu 1926, R I 965/26.)

Soud první stolice v řízení o rozvrhu přejímací ceny za zabrané nemovitosti vydal usnesení, že bude zjištěna kapitalisovaná hodnota patronátních břemen podle průměrné hodnoty plnění břemen patronátních v letech 1913 až 1915. Rekursní soud k rekursu vlastníka napadené usnesení potvrdil.

Nevyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

D ů v o d y:

Dlužno sice poukázati na zdejší rozhodnutí, čís. sb. 6163, ale vzhledem k obsahu stížnosti, která se omezuje jen na úzký kruh námitek a ostatních otázek v rozhodnutí tom probíraných vůbec se nedotýká, stačí, když se zodpoví námitky v stížnosti uplatňované. Stížnost není v právu. Především jest lhostejno, jak se na břemena patronátní pohlíží, zdali jako na břemena veřejnoprávní, či soukromoprávní (stížnost praví »věcná«, patrně však myslí soukromoprávní, protože i veřejnoprávní mohou býti a bývají věcnými, t. j. na věci váznoucími), neboť ať tomu jest jakkoli, vždy je jen rozhodno, že to břemena jsou a že jsou věcná, to jest, že se to s nimi má právě tak, jak stížnost tomu chce, že totiž stihají podle své věcné povahy každého nabyvatele pozemku jimi stíženého. Ovšem ale není pochybnosti o tom, že patronát jest útvarem práva veřejného a tudíž patronátní břemena břemeny veřejnoprávními, na tom stanovisku stojí jak nauka, tak také i zákon sám, zvláště zákon čís. 50 ř. z. z roku 1874 a j. a motivy k němu. Ale to je, jak řečeno, lhostejno, a stačí, že břemena patronátní mají povahu břemen věcných, předpokládajíc ovšem, že jde o patronát věcný, a nikoli osobní, o což zde nejde. Skutečně tedy dlužno vycházeti se stížností z toho právního stanoviska, že jde o břemena věcná, jež stihají každého nového nabyvatele nemovitosti zrovna tak jako věcná břemena soukromoprávní mající též předmět jako na př. reální výměnek, reální renty a pod. Ale z této zásady, že věcná břemena přecházejí v důsledku své věcné povahy na každého nabyvatele, učinil právě náhradový zákon výjimku a nenechává je přecházeti na nabyvatele, tedy na stát a dále na přidělce. Prodá-li se na př. usedlost obťžená věcným výměnkem v exekuční dražbě a dostane-li se na výměnek dle jeho knihovního pořadí, musí vydražitel plniti výměnek, jenž i nadále na usedlosti váznouti zůstane, zrovna tak, jako ho musel odváděti exekut, a jen se mu dostane za to ekvivalentní náhrady v podobě úroků z vyhrazeného za výměnek uhrazovacího kapitálu, pokud se týče, nedošel-li výměnek plné úhrady, v podobě peněžitých částek, uhrazovaných, pokud nestačí úroky, z kapitálu samého až do jeho vyčerpání, jímž pak ovšem povinnost výměnková pomine. Ale v případě převzetí zabrané nemovitosti má se to jinak: tu se výměnek a ovšem i všecka ostatní břemena a závady, zejména též i hypotheční pohledávky z nemovitosti samé knihovně vymažou, takže na ní přestanou váznouti a následkem toho také nepřejdou na nového nabyvatele, na stát a přidělce (§ 26 (3) § 27, 28 (2) náhr. zák.), nýbrž odkázány jsou jediné a výlučně na úhradu z přejímací ceny (§ 48 téhož zák.). Ale docela jedno jest, zda jsou dávky, o něž jde, dávkami výměnkovými či patronátními, hospodářsky i právně má se to na všechny strany vždy stejně. Zákon chce, by přidělce dostal pozemkový příděl čistý, a, nechtěje, by s ním převzal knihovní (věcná) břemena moderní, tím méně chce, by ho tížily přežitě závazky středověké, nehledě ani ke komplikacím a právní nejistotě, jež by nastaly přidělovým rozdrobením statku patronátem stíženého vzhledem k tomu, že patronát věcný tíží nemovitost i bez zápisu knihovního a proto pravidelně v knihách vyznačen ani nebývá, takže břemena pa-

tronátní nebyla by asi po rozdrobení statku v patrnosti, a k tomu, že břemena ta jsou pravidelně hodně neurčitá, což zvláště platí o břemenu stavebním. Stížnost ovšem přednáší stesk, vyskytující se zcela pravidelně ve stížnostech bývalých vlastníků převzaté půdy, že jest to kruté a nespravedlivé, když se mu bere půda, že se mu ještě ukládá, by na okleštěném zbytku podržel patronátní břemena, nýbrž že spravedlivě prý by bylo, by břemena ta převzali (poměrně) noví nabyvatelé převzaté půdy, sice že by tito byli na jeho úkor obohaceni. Stesk tento ovšem jest zcela nemístný a dá se vysvětliti jen tím, že vlastní zájem brání stěžovateli, by se na věc nedíval objektivně, bez předsudku a spravedlivě: přeceť jasno, že i výměnek nebo jiné věcné břemeno, jsouc břemenem posavadního vlastníka a nikoli nového nabyvatele na př. kupitele nebo vydražitele, musí vždy hrazeno býti z majetku jeho, tedy z kupní neb dražební ceny, takže teprve zbytek (hyperocha) mu připadne, ale tak tomu jest i při břemenech patronátních, jež přece jsou břemeny stěžovatelovými, protože na jeho statku váznoucími a cenu jeho tedy snižujícími, takže již před převzetím měl o ně méně, než co by statek bez nich představoval, a musí tedy i břemena tato hrazena býti z majetku jeho, tedy z ceny přejímací, zrovna tak jako výměnek, hypoteční pohledávky a jiné závady. Právě naopak nespravedlivostí by bylo, kdyby se břemena ta uvalila na nabyvatele (stát a přidělce), jichž závazky to nejsou, a chtělo se, jak si přeje stěžovatel, by oni je kryli ze svého majetku. Konečně eventuelní námitka, že z ceny přejímací břemena patronátní již sražena byla, je vyvrácena právě samým obsahem dohody, na niž se stížnost k odůvodnění odvolává, neboť nejen že tam není ani zmínky o tom, že se při stanovení přejímací ceny vzal na patronátní břemena vůbec zřetel, naopak praví dovolaný čl. IV., že Státní pozemkový úřad nepřejímá v ceně přejímací žádných patronátních břemen, a že se vyhrazuje rozhodnutí o nich příslušným úřadům a soudům, ale právě nyní nastal případ, kdy soud jako příslušná stolice o nich v řízení rozvrhovém rozhodnouti má a ovšem také jedině rozhodnouti může. Bylo tedy tak rozhodnouti, jak se stalo, při čemž se prvý soud, ač to není předmětem stížnosti, upozorňuje, že doba 1913—1915 nepřijde výlučně v ohled ohledně předmětu a rozsahu patronátních břemen, nýbrž jen ohledně ceny jich (§ 48 náhr. zák.).

Čís. 6519.

Byla-li strana v řízení o povolení prozatímního opatření, o něž bylo žádáno za sporu a o němž bylo rozhodnuto po předchozím ústním jednání, zastoupena právním zástupcem, vykázaným se plnou mocí s oprávněními vytčenými v §u 31 c. ř. s., jest rozhodnutí o prozatímním opatření doručiti právnímu zástupci. Lhůta k opravným prostředkům počíná od doručení jemu, nikoliv od doručení straně.

(Rozh. ze dne 30. listopadu 1926, R I 1056/26.)

Ve sporu o rozvod manželství od stolu a lože, v němž byly strany zastoupeny advokáty, povolil soud první stolice po ústním jed-